

**Östgruppen för demokrati och
mänskliga rättigheter**
Organisationsnummer: 802423-0172
Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm
+46(0)856267120
info@ostgruppen.se

Ryska Antikrigskommittén i Sverige
Organisationsnummer: 802539-6253
32C Armégatan
17171 Solna
+46 76 841 11 41
russiansagainstwar@gmail.com

2022-09-06

**Utrikesminister Ann Linde
Utrikesdepartementet**

**Integrations- och migrationsminister
Anders Ygeman
Justitiedepartementet**

**Regeringskansliet
103 33 Stockholm**

Om underlättande av inresor i Sverige och prövning av skyddsbehov för antikrigsaktivister och andra oppositionella från Ryssland

Det har under senare tid pågått diskussioner i Europeiska Unionen om olika typer av begränsningar och förbud för ryska medborgares rörlighet i Unionen, till exempel stopp för utfärdandet av turistvisum eller till och med totalt inreseförbud. Vi kan förstå att sådana initiativ uppstår och att särskilt de EU-länder som gränsar till Ryssland upplever inflödet av ryska medborgare som ett allvarligt säkerhetshot. Det kan också vara stötande att ryska medborgare som kanske aktivt stöder kriget mot Ukraina kan semestra i EU medan ukrainska barn, kvinnor och män dödas av den ryska krigsmakten. Samtidigt är turistvisum ofta den enda praktiska möjligheten för ryssar att fly från förföljelse i sitt eget land och söka skydd i EU. Därför är det viktigt att inte stirra sig blind på beteckningen "turistvisum". **Med det här brevet vill vi uppmärksamma situationen för ryska regimkritiker och uppmana Sverige att behålla och bredda sina humanitära insatser för att ge tillfälligt skydd till oppositionella, oberoende journalister och antikrigsaktivister från Ryssland.**

Det fullskaliga och brutala krig som den ryska regimen för i Ukraina är en direkt följd av den antidemokratiska utveckling Ryssland genomlidit sedan Vladimir Putin tog makten vid millennieskiftet. De fria medierna och den politiska oppositionen slogs sönder, och

journalister, politiker och människorättsaktivister mördades, arresterades eller flydde utomlands. Ryssarna har gradvis berövats ett oberoende rättssystem, mötes- och demonstrationsfrihet (fredliga politiska samlingar som inte varit sanktionerade av regimen har slagits brutalt ner) samt rätten till privatliv, då det förekommer omfattande statlig kontroll av bland annat sociala medier. Sedan krigets utbrott har även yttrandefriheten avskaffats och alla uttryck för protest mot det pågående kriget riskerar nu att straffas med en straffskala från böter till 15 års fängelse¹. Hittills har 16 437 personer gripits under antikrigsprotester, 3 807 åtal har väckts för ”diskreditering av den ryska armén”, och 224 personer har anklagats för eller dömts för skriftligt eller muntligt uttryckt motstånd, allt enligt människorättsorganisationen OVD-Info². Flera av dessa fall är demonstrativt och oproportionerligt stränga vad gäller behandling och påföljder just för den avskräckande effekten. **Sammanlagt har dagens Ryssland ett rättsvidrigt förhållningssätt till mänskliga rättigheter vare sig det gäller de egna medborgarna eller andra länders medborgare.**

Trots den ovan beskrivna utvecklingen har Sverige sällan medgivit politiskt motiverat skyddsbehov gentemot Ryska Federationen för aktivister som sökt asyl i landet. Senast för nio månader sedan bedömde Migrationsverket i ett avslag på en asylansökan att Ryssland har ett fungerande rättssystem med bl a ombudsmän som ställer krav på att mänskliga rättigheter iakttas³. Även idag avslår Migrationsverket ansökningar från ryska aktivister som sökt asyl i Sverige. Sedan krigets utbrott har uppemot 400 personer sökt skydd i Sverige gentemot Ryssland, majoriteten av dessa har varit ryska medborgare som varit bosatta i Ukraina fram till den 24 februari 2022, men det finns bland dem också flera aktivister, musiker och konstnärer som nödgats lämna Ryssland. Vi kontaktas regelbundet av människor som anklagats eller är på väg att dömas för antikrigsprotester med vädjan att hjälpa dem fly från Ryssland. I visumfria länder som Georgien eller Turkiet, dit många ryssar flyttade efter krigets utbrott, finns det betydligt sämre möjligheter att få skydd ifall Ryssland begär dem utlämnade via till exempel Interpol. **Det finns således många som riskerar att falla offer för regimen, eftersom de saknar möjligheten att fly: aktivister, journalister, jurister, människorättsförsvare och konstnärer, som istället skulle kunna fortsätta sitt arbete och sin kamp från andra länder och på så vis bidra till det samlade motståndet mot Putins regim.**

Vi uppmanar därför Sveriges regering att visa solidaritet med civilsamhället i Ryska Federationen genom att:

- i större utsträckning beakta de risker som uppkommit efter krigets utbrott och erkänna skyddsbehovet gentemot Ryssland för antikrigsaktivister som redan sökt skydd i Sverige; att stoppa utvisningar till Ryssland av individer som tagit aktiv ställning mot kriget och regimen, inklusive ryska medborgare som varit bosatta i Ukraina vid krigets utbrott;

¹ Det tillkom nya paragrafer i den ryska Brottsbalken med straffansvar för “diskreditering” av den ryska armén, dvs. kritik mot “den speciella operationen” (art. 280.3) samt spridning av information i strid med officiella rapporter (art. 207.3). Dessa handlingar har straffvärde upp till 15 år i fängelse.

² <https://data.ovdinfo.org/summary-anti-war-repressions-six-months-war>

³ Det aktuella avslagsbeslutet hävdades senare av Migrationsdomstolen som beviljade asyl.

- introducera möjligheten att få ett nationellt D-visum, som kan sökas av antikrigsaktivister och andra oppositionella i Ryssland, i likhet med de så kallade "humanitära visum" som redan introducerats av till exempel Litauen, Polen och Tyskland. Dessa visum bör omfatta även närmaste familjemedlemmar;
- utvidga möjligheten till fristad för konstnärer, musiker, artister, forskare, människorättsaktivister samt personer inom andra skapande yrken, som aktivt tar ställning mot kriget.

Individer i alla dessa kategorier kommer att bidra till att underminera ryska krigspropagandan och till att kunna bygga upp ett fredligt Ryssland efter Putinregimens kollaps. I trygghet i Sverige kan de arbeta mer effektivt och genomföra projekt som är omöjliga i dagens Ryssland. Exempel på sådana projekt är:

- Gulagu.net, lett av ryssen Vladimir Osetjkin som sedan 2015 bor i Frankrike men framgångsrikt kartlägger fall av tortyr och rekrytering till kriget inifrån den ryska kriminalvården;
- det EU-baserade "Conflict Intelligence Team" under ledning av den ryske aktivisten Ruslan Levijev, som övervakar de ryska militärens manövrer och bidrar med underrättelser till ukrainska armén;
- den ryska mediekanalen TV Rain (Dozjd´) som sedan ryska myndigheter tvingade fram dess nedläggning i mars 2022 fick möjligheten att evakuera sin redaktion till Lettland och åter började sända i juli 2022.

Vi hoppas att Sveriges regering och myndigheter tar hänsyn till argumenten i vårt brev när Sverige ska ta ställning till möjliga lösningar på denna fortsatt svåra och kontroversiella fråga, såväl på nationell nivå som på EU-nivå.

Ryska Antikrigskommittén i Sverige »Russians Against War» är en ideell förening som grundades i mars 2022 och som förenar ryssar bosatta i Sverige och motiverar dem att aktivt ta ställning mot kriget men också för att Sverige och EU ska hjälpa Ukraina. Föreningen har organiserade grupper i Stockholm, Göteborg och Malmö. Vi har hittills genomfört flera manifestationer i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå, arrangerat en välgörenhetskonsert i Stockholm som samlade närmare 300 000 kr för hjälp till ukrainska flyktingar i Polen, och har engagerat över 90 volontärer. Mer information finns på vår webbsida <https://www.russiansagainsthewar.se>

Östgruppen för demokrati och mänskliga rättigheter är en religiöst och partipolitiskt obunden organisation som arbetar för att främja mänskliga rättigheter i Östeuropa. Vi samarbetar med organisationer i regionen och arbetar med informationsspridning och opinionsbildning i Sverige. Östgruppen vill främja demokratiskt deltagande och inflytande för medborgare i våra fokusländer, bland annat genom att stärka det lokala civila samhället. Vårt mål är också att öka det svenska engagemanget för mänskliga rättigheter och demokrati i Östeuropa. <https://ostgruppen.se>